

УДК 347.73

ПРОБЛЕМИ ПОДАТКОВОГО ПРАВА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОЇ РЕФОРМИ УКРАЇНИ

Обіход Т.В., к. фіз.-мат. н.,
старший науковий співробітник Інституту ядерних досліджень
НАН України, старший науковий співробітник,
студент відділу післядипломної освіти та аспірантури
Київський університет права Національної академії наук України

Стаття присвячена вивченню проблем реалізації аграрної реформи в контексті правового підходу до становлення аграрного сектору в цілому і податкового законодавства зокрема.

Ключові слова: аграрна реформа, сільськогосподарське виробництво, реформування відносин власності, податкове законодавство, кредитні відносини, боротьба з корупцією, членство України в ЄС.

Статья посвящена изучению проблем реализации аграрной реформы в контексте правового подхода к становлению аграрного сектора в целом и налогового законодательства в частности.

Ключевые слова: аграрная реформа, сельскохозяйственное производство, реформирование отношений собственности, налоговое законодательство, кредитные отношения, борьба с коррупцией, членство Украины в ЕС.

Obikhod T.V. PROBLEMS OF TAX LAW FOR THE AGRICULTURAL REFORM IN UKRAINE

Article is devoted to the problem of realization of agrarian reform in the context of the legal approach to the establishment of the agricultural sector in general and tax legislation in particular.

Key words: agrarian reform, agriculture production, reforming relations of the property, tax law, credit relations, fight against corruption, Ukraine's membership in the EU.

Постановка проблеми. В Україні відбуваються складні процеси створення ефективно діючої ринкової економіки, що потребує докорінних змін в усіх аспектах економічної політики, а в першу чергу це стосується аграрного сектору економіки, бо в ньому створюються передумови для здійснення ринкових перетворень в усіх сферах економіки України, яка значною мірою є аграрною країною.

Задля якісного виконання цього завдання необхідно в першу чергу реформувати правову систему регулювання приватної форми господарювання, податкову і кредитну політику. Вивченню цієї проблеми присвячено цей матеріал.

Ступінь розробленості проблеми. Для аграрної реформи потрібна не лише законодавча база, а й ґрунтовна загальнодержавна наукова програма реформування земельних та аграрних відносин в Україні. Тому важливими є наукові дослідження В. З. Янчука, В. І. Андрейцева, В. І. Семчика, Н. І. Титової, М. В. Шульги, П. Ф. Кулинича, І. І. Каракаша, І. Будзиловича, А. Юрченка, Л. Новаковського та інших учених. Питання державного регулювання сільськогосподарського виробництва проаналізували у своїх працях В. З. Янчук, В. П. Нагребельний, В. І. Семчик, Ц. В. Бичкова, З. А. Павлович, А. Бейкун та інші вчені.

Метою статті є визначення в рамках належної державної концепції аграрної реформи необхідності реформування податкового механізму, зменшення податкового тягара на сільськогосподарського виробника задля ефективного сільськогосподарського виробництва і подальшого виконання вимог щодо вступу в ЄС.

Предмет статті – дослідження різних етапів сучасного становлення аграрного сектору економіки: від проблем приватних форм

господарювання – до протидії злочинності в аграрному секторі економіки, ліквідації зловживань у сфері податкового законодавства і кредитних відносин.

Актуальність дослідження полягає в тому, що аграрна реформа розпочалася в Україні майже 20 років тому, але не було розроблено належної державної концепції самої реформи, коли разом зі створенням законодавчої бази велике значення має моніторинг реалізації нормативно-правових актів щодо підтримки сільського господарства, а також зміна податкового законодавства відповідно до вимог сьогодення. Саме тому необхідне дослідження цього питання, що дасть можливість усунути прогалини та суперечності податкових правовідносин щодо ефективного проведення аграрної реформи.

Виклад основного матеріалу. З метою реалізації засад аграрної і земельної реформи було прийнято низку законів України, постанов Верховної Ради України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України. Головними завданнями аграрної політики є відродження особистих селянських і фермерських господарств як найпоширеніших у світі видів приватних сільськогосподарських підприємств, а також сільськогосподарських виробничих та обслуговуючих кооперативів, захист прав вітчизняного сільськогосподарського товаровиробника, перебудова форм державного управління АПК в умовах ринкової економіки.

18 жовтня 2005 року Верховною Радою було прийнято Закон України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» [2], де у ч. 3 ст. 1 вказано, що основними складовими державної аграрної політики є комплекс правових, організаційних і економічних заходів, спрямованих на

підвищення ефективності функціонування аграрного сектору економіки. Законом визначено мету державної аграрної політики (ст. 2), її основні пріоритети (ст. 3) і шляхи їх реалізації (ст. 4), методи комплексного розвитку сільських територій, підвищення соціального захисту і життєвого рівня сільських жителів (ст. 5) тощо. Вагоме значення для правового забезпечення аграрної реформи має також Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» [3], Закон України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» від 17 грудня 1990 року [4]. Шляхи реалізації основних пріоритетів державної аграрної політики є такими:

- розвиток земельних відносин;
- формування сприятливого економічного середовища для ефективної діяльності суб'єктів аграрного ринку;
- розвиток ринків продукції сільського господарства і продовольства;
- удосконалення системи державного регулювання, ефективне поєднання загальнодержавної і регіональної політики в аграрному секторі;
- комплексний розвиток сільських територій;
- державне регулювання цін на окремі види сільськогосподарської продукції;
- державне регулювання ринку страхування сільськогосподарської продукції;
- державна підтримка виробників продукції тваринництва;
- пріоритетність села у державних інвестиціях;
- соціальна захищеність селян і сільськогосподарських підприємств;
- еквівалентність товарообміну між сільським господарством і промисловістю;
- поліпшення наукового і кадрового забезпечення села та агропромислового комплексу в цілому.

Для реалізації аграрної реформи в Україні, поряд зі створенням необхідної законодавчої бази, не менш важливе значення має неухильна реалізація вимог нормативно-правових актів щодо підтримки сільськогосподарських товаровиробників. Переведення аграрного виробництва на приватні форми господарювання є європейським вибором України і тому в майбутньому для вступу України до Європейського Союзу та повномасштабної співпраці зі світовою організацією торгівлі необхідна приватизація аграрного сектору економіки. Виходячи з основних аспектів аграрної політики, необхідно відокремити правові проблеми становлення приватного сектору в сільському господарстві [1]:

- форми власності і господарювання в сільському господарстві;
- правове регулювання земельних відносин;
- розвиток приватного сектора в сільському господарстві;
- розвиток сільськогосподарських виробничих кооперативів поряд із фермерськими господарствами;
- правове регулювання реалізації сільськогосподарської продукції (договірні форми

реалізації продукції, біржова торгівля, заставні закупівлі зерна, закупівля для державних потреб, ціноутворення на сільськогосподарську продукцію);

- державно-правове регулювання інвестиційних відносин в АПК;
- протидія злочинності в аграрному секторі економіки;
- ліквідація зловживань у сфері реформування відносин власності;
- ліквідація зловживань службовим становищем, корупції, хабарництва, розкрадання державної і колективної власності, порушення правил паювання і приватизації майна і землі;
- ліквідація зловживань у сфері податкового законодавства;
- ліквідація зловживань у сфері кредитних та страхових відносин;
- ліквідація зловживань у сфері екологічного законодавства;
- вдосконалення механізму протидії криміналізації аграрної сфери економіки України.

Для здійснення аграрної реформи треба ліквідувати державну монополію земельної власності і відновити приватну власність на землю та інші засоби сільськогосподарського виробництва. Але для цього треба, щоб сільський виробник став на ноги, мав можливість купити власну земельну ділянку за власні кошти, зменшити податковий тягар, дати переваги на рівні оподаткування власному сільському виробнику на відміну від іноземного при здійсненні операцій купівлі-продажу сільської продукції, високоврожайного посівного матеріалу, міңдобрива, паливно-мастильних матеріалів, сільської техніки і всіх необхідних для повноцінного господарювання товарів, увести пільги при здійсненні експортних і імпорتنних митних операцій. Тобто, образно кажучи, нашому виробнику негайно необхідно дати зелене світло задля повноцінного і всебічного розвитку аграрного сектору економіки. Без виконання цих умов наш виробник буде відкинтий сучасними надто розвинутими світовими західними аграрними конкурентами, які вже давно налагодили всі етапи виробництва сільської продукції, мають найпотужнішу техніку, найкращі добрива, найкращу організацію виробництва і реалізації продукції сільського виробництва на світовому ринку. Тому, щоб не стати придатком світового виробництва, жебраком на власній землі, щоб не отримувати копійки від самих найбагатших чорноземів лівобережжя України, необхідно відкласти продаж землі до тих пір, поки не набереться сил власний виробник рослинницької і тваринницької продукції. Нинішня податкова політика, яка в буквальному сенсі знищує вітчизняне виробництво, коли жорстоко знищується поголів'я худоби, відповідно зменшуються надой молока і, як результат, критично падає виробництво м'ясної та молочної продукції, ціни на яку зростають у геометричній прогресії і стають недоступними для вітчизняного споживача, мимоволі наводять на думку про цілеспрямоване шкідництво українському народу на користь західного споживача. Навіть маючи нейтральне ставлення до виконавчої влади,

мимоволі приходиш до висновку про, як мінімум, цілеспрямовану шкоду вітчизняному сільськогосподарському виробнику і, як максимум, корупційні зв'язки у верхніх шарах влади. Сьогодні, коли боротьба з корупцією є одним із найголовніших напрямів діяльності влади в Україні, така політика в галузі аграрного сектору економіки є неприпустимою і вкрай небезпечною для активного щодо соціальних протестів народу України.

Вступ України до ЄС передбачає не тільки існування повноцінного аграрного сектору України, але і його подальший розвиток на всіх рівнях – від виробництва зернових до продукції тваринництва – задля відповідності світовим критеріям сільськогосподарської продукції. Крім того, членство в ЄС передбачає і реформування правової системи України в цілому і податкового права зокрема. На мою думку, необхідно надати пільгове право сільському виробнику щонайменше на 5 років користуватися пільговою кредитною політикою і зниженими податками для повноцінного становлення і подальшого розвитку аграрного сектору економіки. Тому необхідно виробити державну стратегію подальшого становлення і розвитку сільського господарства, проводити безперервний моніторинг усіх етапів виконання цієї програми і потім поступово передати землю в приватну власність вітчизняному виробнику. Питання про продаж землі іноземним власникам є передчасним

до повного вирівнювання аграрного сектору економіки України зі світовим ринком.

Висновки. Підсумовуючи вищенаведене, треба виділити такі кроки реалізації аграрної реформи України:

- відновлення законодавчої бази в цілому і податкового права зокрема;
- реальна і послідовна державна підтримка економічно вигідних галузей сільськогосподарства, спрямована на підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва і агропромислового комплексу;
- відмова від подвійного оподаткування аграрних товаровиробників;
- соціальне відродження села і покращення життєвого рівня селян.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Організаційно-правові питання аграрної реформи в Україні: Монографія / [П.Ф. Кулинич, О.О. Погрібний, Т.П. Проценко та ін.]; за редакцією В.І. Семчика. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. – 280 с.
2. Закон України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» від 18.10.2005 // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 1. – Ст. 17.
3. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 26.04.2004 // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 49. – Ст. 527.
4. Закон України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» від 17.10.1990 в редакції від 03.03.2005 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 32. – Ст. 453.

УДК 349.42:001.89

НОВЕЛИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Пахомова А.О., к. ю. н., доцент
кафедри цивільно-правових дисциплін
Білоцерківський національний аграрний університет

Стаття присвячена аналізу новел національного законодавства у сфері здійснення наукової діяльності, визначенню організаційно-правових основ регулювання наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: управління наукою, реформування науки, наукова діяльність, науково-технічна діяльність, інноваційна діяльність.

Статья посвящена анализу новел национального законодательства в сфере осуществления научной деятельности, определению организационно-правовых основ регулирования научной, научно-технической и инновационной деятельности в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: управление наукой, реформирование науки, научная деятельность, научно-техническая деятельность, инновационная деятельность.

Pakhomova A.O. REGULATION NOVELS OF SCIENTIFIC ACTIVITY IN UKRAINE

The article analyzes the stories of national legislation in the field of scientific activity, the definition of organizational and legal bases of regulation of scientific, technical and innovation in higher education.

Key words: management science, reform of science, scientific activity, scientific and technical activities, innovation.

Постановка проблеми. Науково-технічний прогрес як процес і одночасно результат розвитку науки і техніки служить сьогодні вирішальним чинником зростання продуктивності в усіх секторах економіки. Можливість реалізації наукового та інноваційного

потенціалів країни напряму залежить від ефективності науково-технічної та інноваційної політики держави, яка повинна базуватися на адекватному законодавстві.

Останнім часом багато уваги приділяється питанням регулювання наукових та освітніх